

2027.

פרוטוקול מס' 7/ג
מישיבת ועדת הכספים
סיום ג' כ"ו תשרי תשי"ח - 22.10.57
בשעה 08.50

חברי הועדה:

השתתפו:

- י. גורי - היו"ר
- א. בהיר
- י. אפרתי
- ז. דיין
- ס. חזני
- נ. לוין
- י. ספיר
- ז. סוזאייב
- י. קרגמן
- ח. רובין

מוזמנים:

- ד"ר ברוש - נציב מס ההכנסה
- ד"ר קטרון - מטעם משרד המספטים
- מר עילם - מנהל משרד העבודה
- י.ש. רוזנברג - סגן שר המעד

סדר-היום:

- א. תקנות מס הכנסה (פטור ממס הכנסה על הכנסה בוספת);
- ב. צו בדבר הגדלת התשלומים החודשיים והרבע-שנתיים של זכאים לפטור או להנחה;
- ג. תקנות בדבר תשלום יחב סגן;
- ד. תקנות בדבר הגדלת הסכום הפטור מיהב סגן על צריכת חשמל;
- ה. צו הרגית (תיקון);
- ו. חלוקת רוזרבי לסירותי עליה.

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה, ומקדם בברכה את ד"ר ברוש
לחידוש עבודתו מתנו.

ז. סוזאייב:

בעתונות מתאריך 13/14.10.57 קראתי הערות מבקר
המדינה בענין ה.ש.ב. והצעתו להעביר את ה.ש.ב.
למשרד הבטחון. אם זכרוני אינו מטעני, סיכומי ועדת הכספים היו, התקציב
ה.ש.ב. כלול בתקציב משרד הבטחון, ושר הבטחון סמונה על ה.ש.ב. מה שכתוב
בעתון מתאריך זה הוא בדיוק ההפך הגמור, ולא באה שום הכחשה. אני פונה
אפוא ליו"ר הוועדה, שיעזור לחברי הוועדה למצוא את ידיהם ורגליהם בענין
זה.

ב-15.8.57 פורסם צו מכס בקשר להעלאת התעריפים
על צמר, פסולת צמר ופסולת כותנה. הכנסת צריכה לאשר צו כזה תוך חדשים,
שאם לא כן יפוג תקפו של הצו. הכנסת היתה בפגרה, והצו לא אושר. הייתי
רוצה לדעת מה גורלו של צו זה.

מר סטרון:

צו זה, תקפו פג ב-15.10.57. באותו יום פרסם שר
האוצר שלשה צווים חדשים באותו ענין שצריכים לקבל
אשרורם עד 15.12.57. אולם, לדעתי, סדור כזה אינו מכובד ואינו יפה, והדרך
לתיקון היא כידי הוועדה, אשר צריכה לכתוב בחוק: במקרה ותקופת החדשים
מסתיימת בימי פגרת הכנסת, תוארך התקופה עד שבוע-שבועיים לאחר חידוש
מושב הכנסת.

ז. סוזאייב:

ושאלתי האחרונה נוגעת לענין ה.ש.א. פרסום הדבר
דהיום לא רק אותי, אלא את כל הקהל, ולא ינמריטו,
שבמשרדי מס הכנסה טענינים בהכנסות אנשים כדי לקבוע את השומות - ובחוק
מס הכנסה ששונה לפני שנתים, הכנסנו כמה סעיפים על הערכת השוה לפי
רמת החיים - אלא על הצורה שבה נעשה הדבר, על הסודיות האופפת את המחלקה
וראש המחלקה. גם הצד התקציבי אינו ברור. עברתי על התקציב וגם על דברי
ההסבר, ולא מצאתי שקיימת מחלקה מסליתית הכפופה למשרד האוצר, ומסיבה זו
או אחרת אין מפרסמים ברבים את האיש העומד בראשה. בעתון "הארץ" נאמר,
סמך שרף סירב לגלות זהותו של האיש העומד בראש ה.ש.א., משום שהדבר
עלול לפגוע ביעילות עבודתו של השירות.

אני נני רוצה להאריך בפרשה זו. אני מבקש את היו"ר
להעמיד לדיון רחוק את כל הפרשה הקשורה ב.ש.א.

היו"ר י. גורי:

מר סוזאייב, הייתי מבקש שתסכים לדרך
המסורתית המקובלת אצלנו. הוצגה שאלה, שר
האוצר יטיב עליה, ולאחר מכן נחליט אם להעמיד את השאלה על סדר היום או
לא.

פ. קרבסון:

אני נני מתנגד להצגת השאלה ולכיבירה. אבל
מדברי מר סוזאייב נוצר הרושם, כאילו זה
גילוי חדש. מר סוזאייב, ענין זה קיים כבר שנתים.

היו"ר י. גורי:

אני הכינותי מדברי מר סוזאייב, שגם הוא אינו
שולל את הצורך בשירות כזה. הוא רק מערער
על הסירוב. לגלות את שמו של האיש העומד בראש השירות.

ז. סוזאייב:

גם על דרכי פעולתה של המחלקה כאיסוף
האינפורמציה.

ד"ר ברוש:

בעצם, השאלה היחידה היא: האם לפרסם את
שמו של האדם העומד בראש השירות. מבחינה
פורמלית יכולתי לענות, שיש מצלנו מחלקות טובות, בניהן מחלקה של כלכל
המכינים את התחשיבים של כל ענף וענף. על המחלקה הזאת יש ממונה, ואיננו
מפרסמים את שמו. השאלה קבלה משמעות כאשר היא נשאלה וסירבו להשיב עליה
לי יש דעה משלי על הענין הזה. יכול להיות שהדעה הקיימת תשתנה. אבל
פרט לפיקנטיות שהדבר קיבל על ידי הסירוב להודיע את שם האיש, אין בזה שום
דבר מיסודי.

אשר לצורת השגת האינפורמציה, הצורה היא
באותה, נכונה וחוקית. לא כל ספק להוט ללכת לבתים ולראות את הריהוט
החדש. באמריקה יש לזה סוכנים מיוחדים. אינני מבין מדוע חברי הועדה
רוצים בזה גילוי מפתיע? בינואר 1956 קיים מר שרף מסיבת עיתונאים בה
הביא לידיעת העיתונאים שקיימת מחלקה כזאת. במקרה עיינתי בעתונות מאותו
תאריך ולא מצאתי כל סנסציה בתיאור הדבר.

השאלה אם לגלות את שם האיש העומד בראש
המחלקה או לא, עומדת שוב לדיון. הייתי מעדיף שמר שרף יענה על שאלה זו.

היו"ר י. גורי:

ברצוני להעיר הערה אחת לשאלה שהציג
מר סוזאייב ביחס ל.ש.ב. אמנם אינני יכול
לתת תשובה ברורה על השאלה, אבל כבר בשלב זה אני מוצא לנכון להעיר הערה
זו. לי ברור שענין ה.ש.ב. הוצג בעתונות בצורה משובשת לחלוטין. לאחר שהכל
יודעים שה.ש.ב. הוא חלק מתקציב משרד הבטחון, באשר פה ההפך הגמור מזה.

וברצוני להוסיף, כי היו לי ישיבות
רבות עם מבקר המדינה על הכנסת תיקונים בחוק מבקר המדינה. רק אתמול ישבתי
אתו כשעתיים ואני מקווה, שבשבוע הבא אוכל להביא בפני הועדה את הטיעון
של התיקונים. בין היתר מובא הצעה מטוימת ביחד לדרכי הדיווח על ה.ש.ב.

י. ספיר:

בכל שנתון הממשלה מופיעה רשימה של 30
איש ממש הכנסה, ולא כולם הם נציגי ממשלה
אלא ראשי מחלקות ומדורים. זאת אומרת שכן מפרסמים שמות של אנשים.

ד"ר ברוש:

רק שמותיהם של המפקחים.

י. ספיר:

השאלה שעורר מר סוזאייב אינה בגדר שאילתא
שרק לאחר מתן אינפורמציה אפשר להחליט
אם לקיים דיון או לא. הענין ברור ובהיר, ואפשר להחליט עליו.
בידיעה שנתפרסמה ב"הארץ" נאמר, שהדבר מופנה במיוחד כלפי המעמד הבינוני
אם אין זה כך, מר שרף יכול היה להכחיש זאת.

ז. סוזאייב:

ראש המטרה הכלכלית עוסק בעניינים עדיניים
יותר ובכל זאת שמו וכתובתו ידועים לצבור.

היו"ר י. גורי:

אנו עוברים לסדר היום:

תקנות מס הכנסה (פטור מס הכנסה על
הכנסה נוספת). (קורא מכתבו של שר האוצר).

י. ספיר:

כאשר דנו בענין זה בקשר לחוק מס הכנסה
באשר לנו, שהמדובר על מקבלי משכורת, ש
להם מס הכנסה במקום עבודתם. אם לעובד כזה יש תיק במס הכנסה, לא מובן
לי מדוע בתיק זה אינה רשומה הכנסתו הנוספת, אם יש לו כזאת. היות ובתי
מס ההכנסה זוקפים לחובתו שיש לו דירה משלו, אינני יודע אם הסכום של
120 לירות אינו גבוה לפי המושגים המקובלים על הכנסות משכר דירה. אבל
יחד עם זאת אינני מבין את התועלת שיש בזה לשכיר, אם מצד אחד זוקפים
לחובתו 120 לירות שכר דירה ומצד שני אין מוכים אותו מתשלום הרבית
על המשכנתאות שהוא חייב בעבור הדירה.

שנית, נראה לי שההפגדה בין שכירים ושאינם

שכירים היא בגדר של הפליה.

היו"ר י. גורי:

אם העקרון הוא, שכל הכנסה נוספת של 120
לירות על 3600 לירות פטורה ממס, בצדק אם
לטעון מדוע אדם שיש לו הכנסה נוספת של 120 לירות מדירה יהיה פטור ממס
ואילו אדם שיש לו הכנסה נוספת של 120 לירות שלא מדירה - לא יהיה פטור

ח. רובינ:

אני חושב שהצעה זו היא הגיונית, כי יש
הבדל, מר גורי, אם אני מדווח את ה-120
לירות הנוספות באותו מקום עבודה או מסקור אחר, אם על ידי עבודה נוספת
ואם כהכנסה מרכוש.

היו"ר י. גורי:

מר קטרון הפנה תשומת לבי, שהצו מותאם
לחוק. ועל כן אל תכעסו על הצו. אם אתם
חושבים שהצו אינו בכון - תקנו את החוק.

אבל שר האוצר רשאי שלא להוציא את הצו.

י. ספיר:

ד"ר ברוש:

כל הענין הוא בדיסקרימינציה ביודעין
ובסתכוון. צו זה בא מטעמים אדמיניסטרטיביים
ישנם כ-350 אלף שכירים, ואילו לא חוק זה היינו צריכים לערוך שומות לכל
עבודה הכרוכה בהוצאה של טאות אלפי לירות, עבודה שברובה אין לה כל תכלית
אולם מאידך, סעיף זה ותקנות אלו אינן שוללות מכל שכיר לדרוש שיערכו לו
שומה. אנו רק אומרים, שאם הכנסתו של שכיר אינה עולה על 3600 לירות אנו
טוותרים לו על מס על הכנסה מסקור אחר, ובלבד שהכנסה זו לא תעלה על
120 לירות. אם אינני טועה, היתה זו דרישתו של מר בדר ליחיד הכנסה נוספת
שאינה עולה על 100 לירות ממס הכנסה. אני רוצה לציין שגם באמריקה קיי
נוהג כזה, ששכיר פטור ממס על הכנסה נוספת על 100 דולר. באנגליה, שהיו
12 מליון שכירים, מבקשים דו"ח שנתי רק מ-2 מליון שכירים.

אשר לעצמאיים, לגביהם הדבר אינו קיים,

כי לכל עצמאי עושים שומה, ובשומה כוללים את כל ההכנסות. לכן זוהי
דיסקרימינציה שבאה מטעמים אדמיניסטרטיביים הכרחיים.

ז. טוואיב:

אני אינני שולל הצעה זו לגבי שכירים.
אבל אני סבור שיש לתת שחרור זה ממס גם ל
שמעריכים את הכנסתם ב-3000 לירות, ואשר יש להם הכנסה של 120 לירות משכר
או מסקור אחר שאין לו קשר עם מקצועו או מקום עבודתו.

מ. הזנבי:

אני מציע לשטט את הענין עוד יותר; אני
מציע לכתוב בצו זה, כי הכנסה מדירה עצמית
שאינה עולה על 120 לירות לשנה - בתנאי שהכנסתו של הנשום לא עלתה על
3600 לירות - תהא פטורה ממס הכנסה, וכלל זה יחול על כל נשום ונשום.

אני מבין את הנימוק האדמיניסטרטיבי שהביא ד"ר ברוש. באופן עקרוני אני יכול לגרום שיש מקום להפליה בין שכיר ועצמאי; כלומר, שיש מקום להנחה במס אם מקור ההכנסה הוא יגיע כפיים. אבל אנו לא עלינו על דרך זו, וקבענו שיש לשמור על שוויון פורמלי בין כל סוגי ההכנסה. ואם נהגו כן לגבי תוספת היוקר, אין לחרוג ממסגרת זו גם לגבי שחרור הכנסה נוספת עד 120 לירות.

ג. לרין:

אין בני רוטה שום מקום לדיסקרימינציה. אני חושב שהחוק מנוסח בצורה טובה, אלא שיש להכניס בו תיקון אחד שתנה זו תחול גם על העצמאים, כי לא יתכן להפלות בין שכיר המשתכר עד 3600 לירות ובין עצמאי המשתכר עד 3600 לירות. אם שניהם מקבלים הכנסה נוספת שאינה עולה על 120 לירות מדירה או מסקור אחר.

ז. ספיר:

אני רוצה לומר דעתי בעקבות דברי סר רובין. אין זו בעיה של שכירים, אלא זוהי בעיה של אנשים שיש להם הכנסה שאינה עולה על 3600 לירות לשנה. האם אתה רוצה לומר לי שזוג זקנים בני 60 שיש להם הכנסה מדמי שכירות, הכנסתם זו אינה שווה להכנסה הבאה מעבודת כפיים של פועל שכיר?

שנית, השכיר טובטח לגבי עתידו יותר מאשר העצמאי. מבחינה זו המושגים שהיו קיימים לפני 40 שנה אינם קיימים יותר.

אשר להכניסה מדירה, ההפליה היא בולטת מאוד. כי כאן האובייקט הוא ברור, והוא אינו זקוק לכל מיני במוסמים. אתה יכול לקבוע בדיוק מהי ההכנסה מדירה.

היו"ר י. גורן:

ישנן שתי הצעות: הצעת סר סוזאייב והצעת סר חזני.

ס. חזני:

הצעתי היא לאשר את התקנה המוצעת, ולהכניס תיקון בחוק, שהכנסה מדירה עצמית בסכום של 120 לירות המצטרפת להכנסה שאינה עולה על 3600 לירות - תהא פטורה ממס.

מ"ס היו"ר א. בהיר:

אני מבקש לקחת בחשבון שאיננו דנים בתיקון פקודת מס הכנסה. על סדר היום אינה עומדת פקודת מס הכנסה, ועל בסיס תקנה זו אני מפשר לתקן את פקודת מס הכנסה. ולכן ישנן שתי אפשרויות: או לאשר את התקנה או לדחותה. אני מציע לאשר את התקנה, וכאשר נדרן על פקודת מס הכנסה לקראת שנת 1958/59 נשאלה של העצמאים.

היו"ר י. גורן:

לפנינו 3 אפשרויות: אפשרות אחת - שלא לאשר את התקנה המוצעת; אפשרות שניה - לאשר את התקנה. אבל כאן מתעוררת בעיית ההפליה. ויש המוסיפים, כי כל עוד לא תוקן החוק בצורה כזאת שנוכל לנהוג ביחס שווה לכל האזרחים - אנו מוכנים אשור התקנה. בא מר בהיר ואומר, שפירוש הדבר לעכב אשור התקנה עד סוף הסנה. וזה נכון.

כאן יש אפשרות - והצעה זו הוצעה - שהועדה באופן עקרוני תסכים שיש כאן הפליה והפליה זו תתוקן על ידי שנוי החוק.

ד"ר ברוש:

אין התחייבות כזאת.

היו"ר י. גורני:

אני כדבר על התחייבות כזאת מצדכם.
אני כדבר על אפשרויות. יש אפשרות רביעית -
לאשר את התקנה ולדחות את הדיון בשאלה שהתעוררה ללא כל התחייבות לדיון
הכללי על פקודת מס ההכנסה.

י. ספיר:

אם יש הסכמה לבטל את ההפליה לגבי העצמאיים
בשעת הדיון הכללי על פקודת מס ההכנסה,
אני מקבל את האפשרות האלישית שציינת. אם לאו - אני מציע שכל מה שניתן
כתן לשכירים ינתן לעצמאיים.

היו"ר י. גורני:

אני מנתי 4 אפשרויות. האמת היא שיש
גם אפשרות חמישית: נראה לוועדת הכספים
שצריך לעיין בשאלה זו מתוך גישה חיובית, מבלי להתחייב על כך. אני
מסליץ על סיכום כזה.

ד. קרגמן:

אני לא מציע בעד הצעתך, כי בתקנה זו אין
שום הנחה לשכירים; זוהי הנחה למס ההכנסה,
כי על ידי אי-עריכת שורות לשכירים חוסכים הוצאה של חצי מליון לירות.
אם תנתן הנחה לעצמאיים, זו תהיה הפליה לגבי השכירים.

היו"ר י. גורני:

הצעת אינה טובעת מסך להביא נימוק זה
כאשר נדון לגופו של דבר.

א. בהיר:

אני מציע לקבל את התקנה שהובאה על ידי
האוצר, וכאשר נדון על מס ההכנסה לקראת שנת
1958/59 נדון גם בשאלת זו.

היו"ר י. גורני:

אני מקבל הצעת סר בהיר ומוסיף: אשר לבעיה
שבתעוררה עקב דיון זה ביחס לחשש הפליה
היון השכירים והעצמאיים לגבי הכנסה מדירה - הועדה מבורה שבעיה זו מחייבת
עיון נוסף, ויש לדון בה לקראת שנת המסים הבאה בקשר לתיקונים שיוצעו
לפקודת מס ההכנסה.

ד"ר ברוש:

הדיון עבר לפסים אחרים לגמרי, לפסים
של שחרור הכנסה מלאכותית מבעלות בדירה שתופס
אותה מס. זוהי סוגיה אחרת לגמרי, שאין לה כל קשר עם הבעיה הנדונה.

צדק סר קרגמן, התקנה הזאת באה לצורך
דמינסטרטיבי גרידא, וזוהי הנחה למס הכנסה.

אני מוכרח לומר, שאני רואה בהעדרות חברי
הועדה כוונה להטליץ בפני האוצר על שחרור מס של הכנסה מלאכותית מדירה
עצמית; ואני חושש שהאוצר אינו יכול לקבל המלצה זו.

ח. רובין:

אני מסכים לדעתו של נציג מס הכנסה לגופו
של ענין. אבל לגבי הסיכחם, אני מציע
שלא נתקשר לשום עמדה. אם חבר ועדה רוצה להציע הצעה, אין לדחות זאת
לחצי שנה. אם ספיר רוצה להציע הצעה זו סחר או בשבוע הבא - הוא יכול
לעשות כן.

היו"ר י. גורני:

באמצע השנה אין מתקנים פקודת מס הכנסה.

ח. רובין:

זאת יגיד הרוב לאחר שישמע את הנימוק
הענייני. טכל מקום, לא נראה לי שחבר הרוצה
להציע הצעה, צריך לחכות מחצית השנה.

ב. לוי:

גם אם אין מתקנים את החוק באמצע השנה, אפשר לקבל החלטה שהחוק יתוקן בסנה הבאה. ולכן אני מציע לדון באופן מידי על תיקון החוק בנקודה זו.

מר קטרנו:

אני אפשר לדון על תיקון החוק כטרם עבר התיקון קריאה ראשונה במליאת הכנסת.

י. ספיר:

אני מציע שיחד עם אשור התקנה המוצעת נקבל את ההחלטה הבאה: מוסכם על הועדה כי החוק יתוקן כדי לאפשר לשר החוצר להתיר לעצמאי בעל הכנסה עד 3600 לירות לקבל פטור מס הכנסה על הכנסה נוספת אחרת, כגון: הכנסה מדירה עצמית או הכנסה הבאה מסקור הדומה לסקור ההכנסה העיקרית, ובלבד שהכנסה זו לא תעלה על 120 לירות לשנה.

היו"ר י. גורי:

רבותי, הבטיון לשכנע אותי, שאנו עוסקים בדבר אדמיניסטרטיבי שאין לו קשר עם דברים אחרים - לא הצליח. נכון מה שאמר ד"ר ברוש, שהוא בא להצעה זו סתם. מספקט אדמיניסטרטיבי. אבל יש כאן גם מספקט של מדיניות המסים. ולכן איננו יכול לפסוח על הקשר שבין הדברים.

אני רוצה להזכיר לחברי הועדה, שכאשר דבר על פטור מס הכנסה על תוספת היוקר, היה זה טבעי וברור שהשכיר מקבל פטור מתוספת היוקר. ורבים טענו לא חשבו שיש כאן הפליה לגבי העצמאי. אבל כאשר התעוררה הבעיה, הודו בכך והסיקו מסקנות ותקנו את החוק. אני מסוכנע שגם במקרה הנדון, כאשר נביע לדיון מריטורי על העניין, לא נוכל להתעלם מזה שיש כאן דבר מסחייב תיקון. לכן צריך לציין שהבעיה הזאת בתעודרה, היא ברמת לועדה, והועדה חושבת שהבעיה מסחייבת דיון לגופה.

על כן הצעתי היא: הועדה מאשרת את התקנה שהובאה לפנייה. אשר לבעיית ההפליה שנתעוררה עקב הדיון בתקנה זו, הבעיה ברמת לועדה ראויה לדיון. אבל הדיון בבעיה זו יתקיים כאשר תעמוד לדיון שאלה התיקונים החוק מס ההכנסה.

ש. דיון:

לדעתי, עלינו לציין שהועדה תדון בשאלה זו גם אם לא יובאו תיקונים אחרים לפקודת

מס הכנסה.

י. ספיר:

כתקון להצעתך אני מציע לוטר, שהועדה תדון בבעיה זו לקראת שנת המס החדשה.

א. בהיר:

אני מציע להוציא מהצעת מר גורי את המלה "בראית".

היו"ר י. גורי:

תחילה אצביע הצעת ספיר-לוי. אם היא לא תתקבל אצביע הצעתי עם המלה "בראית"

ובלי המלה "בראית".

ה צ ב ע ה

ברוב קולות נתקבלה הצעת היו"ר י. גורי

היו"ר י. גורי: ועכשו נעבור על הצו. (קורא את הצו).

ג. לוי: האם התיקון הזה כרוון לחשבון מסותף של בעל ואשה או לחשבון נפרד?

ד"ר ברוט: בכל מקרה שהכנסתה של האשה עולה על 120 לירות - צו זה לא יחול. והסיבה היא פשוט לזוג עובד אנו עושים שופה בכל מקרה.

היו"ר י. גורי: אני מעמיד להצבעה את הצו.

ה צ ב ע ה

הצו בדבר פטור מס הכנסה על הכנסה נוספת - אושר

היו"ר י. גורי: אנו עוברים לטעיף הבא בסדר היום: צו בדבר הגדלת התשלומים החדשיים והרבע-שנתיים של זכאים לפטור או להנחה. (קורא את הצו).

ד"ר ברוט: החוק לעידוד השקעות הון מקטין את שיעור המס של הכנסה מספועלים מאושרים לתקופה סוגבלת. אנו נתקלים בבעיה כאשר התקופה עוברת. נניח שלחברה בעלת מספועל מאושר היתה הכנסה של 50 אלף לירות, ועליה שילמה 25 אחוז מס בלבד. תקופת הזכות המיוחדת פגה ב-1.4.57. לפי החוק הקיים את המספרה משלמים על בסיס השומה האחרונה. השומה האחרונה מראה לגבי חברה זו הכנסה של 50 אלף לירות ומס של 12,500 לירות. למעשה, על השנה השוטפת תצטרך החברה לשלם 25 אלף לירות; 50 אחוז מס-50 אלף לירות. לפי החוק הקיים לא נוכל לדרוש זאת, כי בחוק כתוב: "השומה הקודמת", והשומה הקודמת מראה מס של 12,500 לירות ולא 50 אלף לירות. אין כאן שום דבר השולל מהנשום דבר המגיע לו. התיקון אושר רק זאת, שאת תקופת הזכות המיוחדת פגה, השומה האחרונה קובעת.

ז. סוזאייב: מטבע הדברים הכנסה של חברה הנהנית מחוק עידוד השקעות הון תהיה גדולה יותר בשנה האחרונה, ואם חברה נוהגת לפי כל כללי ההגיינות, זה יכול לפגוע בה בלי כל הצדקה.

ד"ר ברוט: יש צורך בחריפות מוח כדי להביא טענה זו. אני רוצה להזכיר לך, מר סוזאייב, כי אנו יכולנו להכניס תיקון נוסף שהוא לגיטימי. הרי עובדה היא, שבשנה האחרונה של התקופה המיוחדת הוא מקבל פחת כפול, ובשנה שאחריה הוא מקבל פחת רגיל. יכולנו להגידל את ההכנסה, כי בשנה האחרונה על סליון לירות בכסים הוא קיבל 200 אלף לירות פחת, ובשנה השוטפת שבעבודה משתלמת המספרה הוא מקבל רק 100 אלף לירות. אבל לא עשינו זאת.

היו"ר י. גורי: אני מעמיד להצבעה את הצו.

ה צ ב ע ה

הצו בדבר הגדלת התשלומים החדשיים והרבע-שנתיים של זכאים לפטור או להנחה - אושר

2027

לפני כן רשמה ס.א.
א.ס.

ועדת הכספים
22.10.1957

תקנות בדבר תשלום יהב-המגן
=====

(קודא את התקנות המוצעות).

היו"ר י. גוריי:

ד"ר ת. ברוש:

עד כה היה "יהב-מגן" 1956 ענין של מקדמה. ואילו עתה אנו עורכים שומות על ההכנסה של השנה הקודמת, ויש איפוא לעשות גם שומה של יהב-מגן, כי מה ששולם עד כה היה על בסיס שנת 1953. בחוק יהב-מגן לא כתוב מתי חובת התשלום אם מביע תשלום כי נקבע שהדבר ייכתב בתקנות, ואלה הן התקנות.

ה צ ב ע ה

תקנות יהב המגן (תשלום יהב המגן) - א ו ש ר ו

תקנות בדבר הגדלת סכום הפטור
מיהב המגן על צריכת חשמל
=====

(קודא התקנות המוצעות).

היו"ר י. גוריי:

מר ז. דרזין:

תקנות אלה דנות בשתי הקלות: (1) החזרת יהב-המגן ששולם על ידי צרכני חשמל שיש להם מונה משותף. במקרה ולצרכנים יש מונה משותף, יכול כל אחד מהם לקבל פטור של 2,500 ל"י. יש צרכנים הזכאים לקבל כסף בחזרה. תקנות אלה מסמיכות את הנהלת יהב מגן להחזיר את הסכומים הללו גם לתקופת ההיסל הנוספת של המס.

ז. סוזאייב:

איך מתבצע הדבר במציאות במקרה והמדובר בצרכנים שיש להם מונה משותף?

מר דרזין:

לצערי מר גבעוני איננו, אולם דברתי עם אחד מעוזרי, והוא אומר, שהדבר נעשה בהתאם להגדרות שישנן בתקנות. התקנות מדברות על שני סוגים: צרכן וצרכן משנה. צרכן ראשי הוא זה שהמונה רשום על שמו, אולם גם צרכן משנה זכאי לפטור. צרכן משנה הוא זה שיש לו חנוה ראשי או בעלות בדידה.

ה צ ב ע ה

תקנות בדבר הגדלת סכום הפטור מיהב המגן
על צריכת חשמל - א ו ש ר ו

א. בהיר:

אני רוצה שירשם בפרוטוקול כי הפטור של 3,5 ל"י נוגע גם לקרית סמונה נוסף על המועצה האזורית הגליל העליון והמועצה המקומית מסולה.

נכון.

מר דרזין:

צו הריבית (קביעת שיעור הריבית המכסימלי) (תיקון)
=====

מר ג. קיסרזון:

במקרים רבים, ובעיקר בתקופה של עליית מחירים, משתלם לחיב לסחוב את החובות ולא לסלמם. הוא עושה חשבון, שגם אם יגישו נגדו תביעה, הדבר ייססך זמן רב, ולעומת זאת לא יבית-המשפט לחייבו בדביית העולה על 9%.

וגם אחרל שיצא פסק-הדין בידו האפשרות לסחוב את הדבר במסדר ההוצאה לפועל. הדבר איפוא כדאי, ובינתיים יורד ערך הכסף של הנושה. אי-תשלום חובות הפך לנוהג, והחלטנו איפוא לאפשר לבתי המספס לחייב את החיב ברבית שיש בה משום עונש. ברור, שבית המספס לא יסתמס בסככות זו בכל מקרה ומקרה. המדובר ברשות הנחונה לבתי המספס ולא בחובה. במקרה והמדובר יהיה באיש שידו לא השיגה לשלם - לא יענישו בית-המספס.

אני חייב להוסיף, כי מבחינה משפטית ספק אם המדובר כאן במלווה אם לאו. יתכן ובכלל אישור הוועדה מיותר, אולם ליתר בטחון, אנו רוצים שהתקנות יוצאו על ידי שר האוצר באישור ועדת הכספים ולאחר התייעצות עם נגיד בנק ישראל.

י. ספיר:

הדיון בנקודה זו צריך להיות מאספקט אחר. אלה שהתריעו בשעתו על הסכנה, שחוק הרבית אינו כר-ביצוע, עומדים זו הפעם השניה בפני פרעור החוק כולו. המציאות הוכיחה כי מצבם של אותם הבנקים השומרים בקפדנות על ענין זה של 10% או 11% אינו קל. היתה תקופה שבמקרה חפפה את התקופה שלאחר הוצאת הצו, וכוונתי לתקופת אפריל-מאי-יוני, שעה שלא היה לחץ גדול לאשראי. בשוק הסחור שהוא הברומטר של ההיצע והביקוש ירדו שעורי הרבית עד ל-15%, אולם סאז גבר ועלה הלחץ ובעקבותיו שעורי הרבית.

הצו המוצע לנו אומר, כי לא כדאי להלוות כסף ברבית של 11% במציאות האינפלציונית בה אנו נתונים. נכון שיש אנשים המשתמטים מלשלם חובות. אותם יש לקנוס בעבור אי-תשלום חוב, אולם אין להעלות את הרבית.

מר ג. קיטרון:

המדובר לא במספס פלילי אלא במספס אזרחי, ובמספס אזרחי אין קנסות.

י. ספיר:

על כל פנים, אין ללכת בדרך של העלאת הרבית.

היו"ר י. גורי:

לדעתי קושר חבר הבנסת ספיר מין בשאינו מינו. השאלה שהוצגה לפני היא אחרת: כל זמן שקיים בידינו מכשיר זה, מציעים לנו להשתמש בו כדי להשיג מטרה מסוימת ומובדלת. אין בזה כדי לערער את מדיניות הרבית כולה, בין אם היא נכונה ובין אם אינה נכונה.

א. בהיר:

איני מציע עתה לתקן את החוק האזרחי, אולם לנסח את הכוונה באופן ברור. ייכתב במפורש, שבית-המספס רשאי להטיל רבית-קנס.

ואשר לחוק הרבית בכלל. סבורני כי הגיעה השעה, לאחר הפסקה של טחצית השנה, לשמוע מפי נגיד בנק ישראל סקירה בענין זה.

מר ג. קיטרון:

המונח "רבית-קנס" איננו מונח משפטי. אין לי התנגדות שהדבר ייכנס לפרוטוקול ויזבא לידיעת שר המספסים.

א. בהיר:

ייכתב: נוסף על הרבית החוקית של 11% רבית עד 5%. אם אין הדבר אפשרי - אני מציע לתקן את החוק האזרחי.

מר ג. קיטרון:

הכלל הוא, שאי-תשלום חוב אינו מבחינת עבירה פלילית.

ז. סוזאייב:

מה הטעם לפגם בכל ההצעה הזאת? - הצו אינו נראה לי. המדובר ברבית על כסף, ורבית על כסף פירושה רווח, כמד רווח על סחורה. אם לכשל פסק המחוקק שהרווח

המתקבל מסחורה מסויימת אינו יכול לעלות על 4%, הרי לא יכול לפסוק כאן בית-המשפט רווח של 7%-6%. סיד תרגיטו את הטעם לפגם. קבענו את זונה הרבית המכסימלית לאור ניסוקים רבים. העמדנו את הרבית על 10%-11%. היכול בית-המשפט לפסוק שהרבית החוקית יכולה להיות גם 15%? וסדוע לקטור זאת דווקא עם בית-המשפט? מדוע אין באפשרות הנוטה וחלווה להגיע כינם לכין עצמם להסכם? מדוע דווקא דרך בית המשפט?

ועוד דבר. אני מעוניין לדעת אם אגב אורחה אין האוצר מעוניין בכך? חובות המגיעים לו? מסיים?

סד ג. קיסרון:
נשאלתי על מסיים. עניין זה קבוע בחוק. בפקודה מס-הכנסת הסדר גקבע.

זכרון, אין אנו מעוניינים שהצדדים יביעו לידי הסכם. איני מוכן לתת לאף אחד אחד, מלבד לבית המשפט, את הסמכות לקבוע מתי אפשר לדרוש רבית של 15% ומתי לא.

ה. רובין:
איני מתנגד לצו, אולם מאין יש לטר המשפטים סמכות לקבוע את הדבר. לדעתי אין לטר המשפטים סמכות כזאת. רק לטר האוצר יש סמכות כזאת.

סד ג. קיסרון:
גם זה בספק. אין אנו יודעים אם המדובר במלווה אם לא. במסדר המשפטים נתחלקו הרעות, אם בית המשפט העליון יפסול את הדרך שהלכנו בה - נצטרך לחשוב על תיקון בחוק.

ה. רובין:
לי אין ספק שאין לטר המשפטים כל סמכות. די בצו של טר האוצר, אם כי נכונים דבריו של טר קיסרון, שכאן הספק הוא אם המדובר במלווה אם לאו. לא כדאי להוציא תקנות, שיש חשש שבית המשפט העליון יפסלן.

ז. סוזאייב:
בצו מוצע רבית של 15%. ומה אם המדובר בהלוואה צמודה?

סד ג. קיסרון:
בית המשפט פוסק תמיד סכום קבוע. מיום פסק-הדין לא קיימת בעיה של הצמדה.

ש. דייב:
לדעתי זה עלול להיות בנחיינת "את פתח לו" רבים יעשו חשבון סמוטב לא לשלם חובות, ואחר-כך, לאחר פסק-הדין, ולאחר שיעברו חדשים רבים, יתנו רבית של 15%. לדעתי, יש בצו הזה כדי להביא לתופעה המזונית בארץ. על כן, אני מציע לאוצר לסקול את ההצעה מחדש ובינתיים להשהותה.

היו"ר י. גור:
אני מציע להעביר לטר המשפטים ולטר האוצר את פרוטוקול הדיון. ישקלו הם בדעתם ויחליטו אם הם לרשום. האכרח באיסור הצו ואם נתנו שיטת לבם לענין סעודר חבר הכנסת רובין, אם לאחר כל השיקולים יחזור אלינו ד"ר קיסרון ויעמוד על כך, שיש לאשר את הצו - ועדת הכספים תאשר.

א. כהיר:
אני רוצה שירשם בפרוטוקול, שבמצב זה אני מתנגד לאיסור הצו ומבקש את המסלה לדון

בתיקון החוק האזרחי.

חלוקת הרזרבה לשירותי עליה

היו"ר י. גורי:

אני רוצה להביא לידיעת סגן שר ה. והמנהל הכללי של משרד העבודה, סוועדת הכספים קיימה אתמול דיון על חלוקת הרזרבה לשירותי עליה. מתוך החלוקה הופרש סכום של מיליון וחצי ל"י למשרד הסעד. נאמר לנו שתקציב זה בנוי על יסוד הערכה שיבואו לארץ מאה אלף עולים. בינתיים נתברר שלא יבואו מאה אלף איש אלא סמונים אלף בלבד, ונתעוררה השאלה אם ניתן לחסוך משהו ממיליון וחצי ל"י אלה.

סגן שר הסעד י.ש.רוזנברג: נכון שציפינו למאה אלף עולים, אולם חשבנו כי הם יבואו בהדרגה, והחשבון שלנו היה מבוסס על שבעים אלף עולים שיבואו תוך 9 חודשים, היות ו-3 חודשים מהווים פרק זמן עד להיקלטות הנאים. עד שמגיעים העולים למקום עוברים שלשה חודשים. כן יצאנו מנקודת ראות שאחוז הנזקקים מ-70 אלף עולים אלה לא יעלה על 10-15.

המציאות הוכיחה כי האינטגרציה של העולים היא יותר מהירה משהנחנו מראש. ראוי לציין לשבח את העובדה, שהעולים מופנים ישר למקום ישיבתם הקבוע. אין זה אורך שלשה חודשים, אלא 4-5 שבועות בלבד. ועוד, אחוז הנזקקים אינו 10-15 בלבד, אלא מגיע ל-20%. קבלנו מספר עוורים מפולין. העליה מפולין אינה סלקטיבית, ועל כן אחוז הנזקקים גדול. אין אנו משתדלים להכניס את הנזקקים למוסדות: הנימוק הראשון - נימוק סוציאלי-חברתי. מבחינה סוציאלית הגיעו למסגרת סמוטב לאדם להישאר בחוג משפחתו. הנימוק השני - נימוק פסיקאלי. זה גם יותר זול.

בתחילה בקשנו סכום של מיליון ו-940 אלף ל"י, אם כי לא חשבנו שאחוז הנזקקים יגיע ל-20. התפשרנו עם האוצר על מיליון וחצי.

י. ספיר:

אציע הצעה בצורה של שאלה: בניח שמבחינה פורמלית טעון הסכום איסורה של ועדת הכספים, אך יש פה פרטים רבים המחייבים עיון, ולמעשה נוגעים לעבודתן של וועדות אחרות. אני מציע, על כן, להחליט באופן פורמאלי לאשר, בתנאי שהדברים יעברו לוועדות השירותים ולוועדת העבודה. וועדות אלה תטפלנה בחומר ותיכנסנה לפרטים ותוך שבועים תסקנה מסקנותיהן.

היו"ר י. גורי:

אם אומר חבר הכנסת ספיר שעל וועדת השירותים ועל וועדת העבודה לטפל בפרטים, אין זה אלא מובן מאליו, כי הרי זה לחם חוקם של וועדות אלה, אולם אם אומרים "בתנאי", הרי שאין זה אלא תקדים לא-רצוי. וועדת הכספים אינה יכולה לאשר "בתנאי".

מ. חזני:

יש להניח שלא אצביע נגד האישור, אולם היכול סגן שר הסעד להבטיח, כי אין בארץ זקן בלתי מסודר שאינו מקבל תמיכה? שאין לו מיניסטרם של קיומם?

דבר שני: שחרור מזטבי עולים ממספחות שלא בקלטו. מתנהלת על ידיהם ועל ידי מחלקת ההתיישבות של הסוכנות פעולה בשטח זה, אולם עד כמה שידוע לי היא נעשית באטיות מרובה.

היו"ר י. גורי:

מה מספר המספחות הנזקקות ללשכות הסעד?

סגן שר הסעד י.ש.רוזנברג: כל זקן וכל משפחה נזקקת פונה ללשכת סעד מקומית. העזרה ניתנת על ידי הלשכה המקומית, והנצרך נענה. ברור שהסכום שניתן אינו מספיק, אולם יש הכדל בין מקום למקום, בין רשות מקומית אחת לשנייה. יש רשויות מקומיות הנותנות יותר ויש כאלה הנותנות פחות. זקנים שאינם מקבלים ביטוח לאומי מקבלים מכסה יותר גבוהה. משרד הסעד החליט להעלות את המכסה לנציג זקנים אלה: 27 ל"י בלבד ו-42 ל"י למשפחה. רצינו להגיע להסכם עם מלכ"ן והסוכנות, אולם

לא יכולנו להגיע לכך, לאור העובדה שמלבן דרש ששעור ההקצבה יגיע לזה שניתן על ידי הביטוח הלאומי, ויחד עם זה דרשה סלקציה של הנהנים; אנשי שלהם - של מלבן - יהנו ויקבלו. מלבן מטפלת בזקנים עולים חדשים, אולם אין מוסד שיראג לזקנים הותיקים, ולא יכולנו להסכים למפליה זן בין הותיקים לבין העולים החדשים שהיא לרעת הוותיקים. לעת עתה לא הגענו להסכם עם מלבן. העלצו את המכסה לבני כל הזקנים, בין העולים החדשים ובין אלה הותיקים והכנסנו את כולם למעגל זה.

י. קרנמן:

אני זוכר את הודעתו של שר העבודה בענין הזקנים שאינם מקבלים ביטלאות או קיצבה מביטוח הלאומי, הוא אמר, כי ביחס אליהם וביחס למקרים סוציאליים אחרים ייעשה סידור עם הביטוח הלאומי בעזרת משרד הסעד ומלבן למען הבטח להם ביטלה.

סגן שר הסעד י. ש. רונזברג: הביטוח הלאומי לא עשה דבר בענין זה. הגורים היחידים הפועל בשטח זה הוא משרד הסעד. משרד הסעד מחפש את הכספים מתקציבו הזעום והנלתי מספיק. אני תקוה כי תוך חודש ימים ייכנסו כל הזקנים למסגרת זו.

ס. חזני:

השונתך גוררת שאלה על אי-התאום עם מוסד הביטוח הלאומי.

סגן שר הסעד י. ש. רונזברג: הביטוח הלאומי פשוט לא זכנס לענין זה.

שאלתו השניה של חבר הכנסת חזני מכוונת למוסבי עולים, הבעיה היא כאובה, המדובר במלף חמש מאות מספחות. ספלנו כבר בארבע מאות. חלק מהכספים האלה מיועד לסידורם של אלה. אני יכול להבטיח לחבר הכנסת חזני ולשאר חברי הועדה, כי אנו פועלים במר רב לפתרון הבעיה בהקדם האפשרי. אנו מתלוננים מרה על הסוכנות. אולי לא כאן המקום להתלונן. סיתוף הפעולה עם מחלקת ההתיישבות הוא אטי.

לשאלתו של חבר הועדה גורי. בתחילת השנה היו לנו 54.500 נפש, שהם 17 אלף מספחות, המקבלים עזרה ישירה מלשכות הסעד. מספר זה אינו כולל את אלה הנהנים מעזרה חלקית, כמו: עזרה רפואית, סטפנדיה ועוד. זה גם אינו כולל את הטיפול בילד ובנועה.

היור י. גורי:

על יסוד מה איפוא מתפרסמות בעתונות ידיעות על כל אזרח חמישי או ששי הזוקק לסעד?

סגן שר הסעד י. ש. רונזברג: הסעות באה מתוך כך, שאין הכנתבים מבינים טיבה ואופיה של העבודה הסוציאלית. ל-350 אלף נפש במדינה יש תיקים בלשכות הסעד. תיק אינו אומר עזרה ישירה ואינו אומר אף אדם רעב לחם. יש תיקים של ילדים דפקטיביים, אפילו ממספחות עשירות. יש עניינים של שיכון. יש כמה אלפי ילדים המחכים בתור הסידור במוסדות. יש תמיכות חד-פעמיות. יש כמה רבנות של נפשות המקבלות עזרה רפואית.

היור י. גורי:

מה אחוז אלה שאינם יכולים לפדנס את עצמם ואת מספחותיהם, והמעמסה נופלת

על כתפי הצבור?

סגן שר הסעד י. ש. רונזברג: לכל היותר כל אזרח 12 או 15. נכון שיש מספחות בזקקות שאינן פונות ללשכות הסעד.

י. ספיר:

אני חוזר על הצעתי: להעביר את הטיפול לשת העודות.

סגן שר הסעד י. ש. רונזברג:

אם משרד הסעד יתחייב להביא את הפיגוע בפני וועדת השירותים תוך חודש ימים

התסכים לכך?

י. ספיר:

לא אתווכח על הניסוח.

מ. חזני:

אין זה ענין לויכוח בין סגן שר הסעד לבין חבר הכנסת ספיר, זה ענין לסיקולה של השערה ולקביעת מדיניותה. יכול חבר הכנסת ספיר להציע סינויים בכל מסגרת הדיון בתקציב, אולם כל עוד לא הוחלט על כך, אין להכניס תקדים כזה.

היו"ר י. גור:

יש לנו כבר נסיון נסיפול כפול בתקציב; תקציב רשות הפיתוח, התקציב האופרטיבי הובא לוועדת הכלכלה. וועדת הכלכלה רנה בו ונכנסה לכל פרטי הפרטים, ולבסוף הייתה מעבירה מסקנותיה לוועדת הכספים. וועדת הכספים מצדה אם היא לא אישרה ללא דיון, והייתה מזמינה את כל אותם המוצים שהופיעו בפני וועדת הכלכלה, וכך התנהלה מהדורה שניה, העתק מהדיון שהתקיים בוועדת הכלכלה. סידור זה אינו הגיוני. אין כל אפשרות ליצור תקדים בפרט מסויים, שהוא אך חלק קטן מהתקציב, וביחס אליו לקיים סדר אחר. אם יש בדעתו של חבר הכנסת ספיר להציע הסדר כללי - נדון על כך בשעתו.

י. ספיר:

אני מוכן לקבל הודעתו של סגן שר הסעד, שמסדר הסעד יביא תוך חודש ימים את חלוקת הפרטים ליריעת שתי הוועדות.

מ. חזני:

אני מציע לוועדה לאשר את חלוקת הסכום של 10 מיליון ל"י לשירותי עליה לפי הפירוט המוצע, זה דבר אחד. אם וועדת השירותים תרצה פרוט - תפנה למשרד הסעד, והוא מצדו יביא בפניה את פירוט הסעיפים.

היו"ר י. גור:

ומה דעת משרד העבודה?

מר י. עילם:

אם ועדת הכספים רואה לטוב שהפרטים יונבררו בוועדת העבודה - איני רואה כל סיבה להתנגד לכך.

היו"ר י. גור:

אני מסכים: הוועדה רוסמת לפנייה את הודעת סגן שר הסעד והסנהל הכללי של משרד העבודה, שתוך חודש ימים יובאו הפרטים בפני שתי הוועדות הללו.

עתה אני מצביע על החלוקה והאישור.

י. ספיר:

איך תהיה החלוקה של שני המיליון לרשויות המקומיות?

היו"ר י. גור:

אפשר לשאול בענין זה את שר הפנים, אני אודיע, שהתעוררה שאלה כזאת בוועדת הכספים, וועדת הכספים מבקשת לדעת איך משתלב הדבר עם חלוקת המענק.

י. ספיר:

אולם אז, במקרה והחלוקה לא תיראה בעיני, איך אוכל להציע את הצעת? אז מבקש לחלק את הסכום לסנים.

היו"ר י. גור:

לאורך השבתו של שר הפנים - אפשר יהיה לדון בכך. אנו מצביעים.

ה צ נ ע ת

בעד החלוקה המוצעת של הדורגה - 4
0

הצעה לחלוקת הדורגה לשירותי עליה - אושרה.

היו"ר י. גורי:

וועדת הכספים רוסמת לפניה ששני המסדרים
יביאו לידיעת וועדת השירותים וועדת העבודה
את פירוט השימוש בכספים אלה תוך חודש ימים.

יו"ר הוועדה יפנה לשר הפנים בשאלת חלוקת
הכספים של שני מיליון ל"י וישאלו: מה יהיה אופן השימוש בשני מיליון
ל"י אלה?

ז. ספיר:

בעקבות הנדון שנתקיים זה עתה אסי הנני
להציע הצעה: היות ואנו עומדים בפני דיון
בתקציב הנוסף, אני רוצה להקדים רפואה למכה ולקיים דיון בסדר הדיונים
בתקציב, כפי שהצעתי. לדעתי אין וועדת הכספים צריכה להסתכך בעבודה
עצומה כזאת בעוד שסאר חברי הכנסת מסתובבים בפרוזדור.

היו"ר י. גורי:

כאשר נשמע את פרטי ההצעה - נדון בה.

אני נועל את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.20